

การศึกษาหลักธรรมในการสร้างความสันติสุขท่ามกลาง
พหุวัฒนธรรมในอีสานใต้
THE STUDY ON BUDDHIST DOCTRINE FOR BUILDING PEACE
AMONG MULTICULTURAL SOUTHERN ISAN

¹พระมหาอภิสิทธิ์ วิริโย, ²ธันต์ชัย พัฒนะสิงห์ ³พระสมชาย ปโยโค

⁴พระครูสุเมธจันทสิริ เพชรมาก และ ⁵พระมหาใจสิงห์ สิริธมโม

¹Phramahaabhisith Wiriyo ²Thananchai Pattanasing ³Phrasomchai Payoko

⁴Phrakrusumetchantasiri Petchmak and ⁵Phrajaisingha Siridhammo

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

⁵มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

⁵Mahamakut Buddhist University, Thailand.

¹ekmcukk@gmail.com

Received December 25, 2021; Revised February 12, 2022; Accepted March 20, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักธรรมในการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม 2) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรมและ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการสร้างชุมชนสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรมดำเนินการโดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประชากรคือ 1) ชุมชนบ้านยาง ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 2) ชุมชนบ้านอ้ออุดมสิน ตำบลไพล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 3) ชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และ 4) ชุมชนท่ง ตำบลปราสาทท่ง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผู้ให้ข้อมูล

¹ อาจารย์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

² อาจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

³ อาจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทราวดี

⁴ อาจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

⁵ อาจารย์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

สำคัญจำนวน 50 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวคิดและหลักธรรมในการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม ชุมชนกลุ่มเป้าหมายมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันประชาชนส่วนใหญ่ประชากรกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาและนับถือผีประกอบกัน หรือบางแห่งบางพื้นที่นับถือพุทธ พราหมณ์ และผี ผสมผสานกัน โดยให้ความสำคัญทั้ง 3 อย่าง ไม่ด้อยไปกว่ากัน พุทธ พราหมณ์ และผี ถือว่ามีอิทธิพลกับประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวเป็นอย่างมาก วิถีปฏิบัติที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นเหตุทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง มั่นคง และดำรงมั่นอยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนในชุมชนเหล่านี้ 2) การพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรมองค์ประกอบในการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรมองค์ประกอบและตัวชี้วัดการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรมพบว่ามี 6 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำ มี 35 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 มีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชนองค์ มี 7 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 มีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกัน มี 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน มี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 5 มีจิตสำนึกรักชุมชน มี 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 6 มีองค์กรในชุมชน มี 6 ตัวชี้วัด 3) รูปแบบการสร้างชุมชนสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 เป็นคนดี ขั้นตอนที่ 2 มีปัญญา ขั้นตอนที่ 3 มีรายได้สมดุล ขั้นตอนที่ 4 มีสุขภาพแข็งแรง ขั้นตอนที่ 5 สิ่งแวดล้อมดี ขั้นตอนที่ 6 สังคมอบอุ่น ขั้นตอนที่ 7 หลุดพ้นอาชญากรรม ขั้นตอนที่ 8 มีกองทุนชุมชนพึ่งพาตนเอง ขั้นตอนที่ 9 คณะกรรมการหมู่บ้านเข้มแข็ง

คำสำคัญ: การศึกษาหลักธรรม, การสร้างความสันติสุข,พหุวัฒนธรรม,อีสานใต้

Abstract

The objectives of this research include: 1) to study the concept and Buddhist doctrine in building a peaceful multicultural society; 2) to develop components and indicators of peace building in multicultural society; and 3) to propose a model of peace building in a multicultural society. It was an action research. The population of this research includes: 1) Ban Yang community, Ban Yang Sub-district, Lam Plai Mat District, Buriram Province; 2) Ban Or-Udomsin community, Plai Sub-district, Lamthamenchai District, Nakhon Ratchasima Province; 3) Ban Tenmee community, Tenmee Sub-district, Mueang District, Surin Province; and 4) Ban Tanong community, Prasat-tanong Sub-district, Prasat District, Surin Province. Key informants were 50 monks and laymen. The instruments used for gathering information was the interview format created by the researcher. Research findings were as follows. 1) Regarding the concept and the Buddhist doctrine for building peace in multicultural society, the target population have different

ways of life. Most of the target population believe in the mixed components of Buddhism and ghost spirits. In addition, in some areas, people have been heavily influenced by Buddhism, Brahmanism and ghost spirits. The religious practices have been inherited from generation to generation. This has supported Buddhism in prosperity, stability and continuous existence in the ways of life in these communities. 2) Regarding the development of components and indicators for building peace in multicultural society, there are 6 components and each component includes its indicators as the followings. Component 1: leadership includes 35 indicators. Component 2: common activities among members of the community includes 7 indicators. Component 3: common spiritual anchor includes 6 indicators. Component 4: mutual interactions among members of the community includes 5 indicators. Component 5: community sense of belongingness includes 6 indicators. Component 6: community organization includes 6 indicators. 3) Regarding the model of peace building in multicultural society, it includes the following steps: step1 being a good person; step 2 being intellectual; step 3 being balanced in income; step 4 having a good health; step 5 having a good environment; step 6 having a warm society; step 7 releasing from crimes; step 8 having a self-reliance fund; and step 9 having a strong village committee.

Keyword: The Study on Buddhist Doctrine; Peace Building; Multicultural; Southern Isan

บทนำ

ศาสนาเป็นสถาบันหลักทางสังคมมาตั้งแต่อดีตในสภาวะสังคมปัจจุบัน ซึ่งสังคมไทยกำลังเผชิญปัญหาที่สำคัญอยู่หลายเรื่อง จำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีปัญญาหลายๆ ด้าน เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในทางสร้างสรรค์ และเพื่อมุ่งหวังให้สันติสุขอย่างแท้จริงเกิดขึ้นในสังคม บทบาทที่สำคัญของศาสนาในส่วนนี้จึงควรเป็นการ เสริมสร้างปัญญาให้กับประชาชน เป็นการช่วยเสริมบทบาทหน้าที่ของระบบการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หลักพุทธธรรมที่สามารถนำมาเสริมระบบการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาหลักใหญ่ ๆ ก็คือ หลักไตรสิกขา หรือศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ที่มีความสำคัญมาก และหลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งจะช่วยเสริมและพัฒนาปัญญาของมนุษย์ให้กว้างขวางและถูกต้องยิ่งขึ้น การเมือง ระบบการเมืองจะช่วยสร้างสันติสุขให้กับสังคมอีกทางหนึ่ง การเมืองจะต้องสร้างระบบการปกครองบ้านเมือง ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ที่เรียกว่าธรรมาภิบาล หรือธรรมรัฐ (Good Governance) ขึ้นมาให้ได้ ธรรมรัฐ หมายถึงผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐ และ

เอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระเทาะลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็น กระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้

รากฐานของการสร้างสันติสุขในชุมชนตามหลักทางพระพุทธศาสนา มองว่า การมองโลกโดยไม่แบ่งเป็นขาวและดำอย่างชัดเจนนั้น เรียกอีกอย่างว่าการมองโลกแบบอหิภาวะ ทศณะการมองโลกดังกล่าวเป็นรากฐานของปฏิบัติการสันติวิธี เพราะทำให้ตระหนักว่ามีแต่สันติวิธีเท่านั้นถึงจะจัดความเลวร้ายออกไปจากสังคมได้อย่างแท้จริง ในทางตรงข้าม การใช้ความรุนแรงนั้นทำได้อย่างมากเพียงแค่จัด “คนชั่วร้าย” ออกไปได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น แต่ไม่สามารถจัด “ความชั่วร้าย” ออกไปได้อย่างแท้จริง ความชั่วร้ายยังคงอยู่เพราะ 1) โครงสร้างหรือระบบที่หล่อหลอมเพิ่มพูนความชั่วร้าย เช่น ความเห็นแก่ตัว ความโกรธเกลียดหรือความอยุติธรรม ยังไม่ได้รับการแก้ไข 2) ความชั่วร้ายในใจของผู้คนยังมีอยู่ รวมทั้งในใจของผู้ที่เป็นฝ่ายจัดคนชั่วร้าย ทั้งโครงสร้างหรือระบบที่ก่อปัญหา และ ความชั่วร้ายในใจผู้คนนั้นไม่สามารถจัดหรือแก้ไขได้ด้วยความรุนแรงใดๆ มีแต่จะต้องใช้สันติวิธีเท่านั้นถึงจะจัดออกไปได้ ความรุนแรงนอกจากจะจัดความชั่วร้ายออกไปไม่ได้แล้ว ในที่สุดยังกลับเพิ่มคนชั่วร้ายให้มากขึ้น แทนที่จะลดลง คนชั่วร้ายที่เพิ่มขึ้นนั้นได้แก่ บุคคลที่ใช้ความรุนแรงกระทำกับผู้อื่น(แม้จะเพื่อพิทักษ์ความดีก็ตาม) และบุคคลที่เป็นเหยื่อของความรุนแรง ซึ่งเกิดความเคียดแค้นชิงชังและหันไปหาความรุนแรงที่เข้มข้นกว่าเพื่อตอบโต้ การมองโลกโดยไม่แบ่งเป็นขาวตรงข้ามอย่างชัดเจนนั้น มีความสำคัญสำหรับปฏิบัติการสันติวิธี เพราะปฏิบัติการสันติวิธีนั้นแท้ที่จริงคือการผสมผสานสิ่งที่ดีเหมือนอยู่คนละขั้วให้เชื่อมเป็นหนึ่งเดียวกัน

พระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นศาสนาแห่งสันติสุขที่ก่อให้เกิดสันติภาพ และการเน้นการรู้จักให้อภัยอย่างแท้จริง เพราะพระพุทธศาสนา สอนให้เรามีความรัก รวมไปถึงการให้อภัยแก่เพื่อนมนุษย์ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังปรากฏในวัฒนธรรมของสังคมไทยชาวพุทธ เมื่อเราพลั้งเผลอ ทำผิดต่อกัน เกิดความเข้าใจผิดต่อกัน เกิดความขัดแย้งกันเราก็จะแสดงความรักความเมตตาและมักให้อภัยซึ่งกันและกัน ข้อนี้เป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย ซึ่งได้รับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมคำสอนมาจากพระพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น

ดังนั้น พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการพัฒนาชาติ ความเป็นพุทธและความเป็นไทยจึงมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแยกกันไม่ออก ผู้คนในสังคมตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ขุนนาง และประชาชน ต่างก็ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาและนำหลักธรรมคำสอนตามหลักพุทธธรรมมา ใช้แบบเนื่องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างกลมกลืน เช่น การ สมาทานรักษาศีล 5 ศีล 8 เพื่อเป็นหลักประกันความสงบสุขของสังคมโดยรวม ป้องกันการ เบียดเบียนทำร้ายซึ่งกันและกัน อีกทั้งช่วยในการพัฒนาประเทศให้อยู่อย่างสงบร่มเย็น เป็นปัจจัย เอื้อต่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศได้อีกทางหนึ่ง วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ล้วนมีรากฐานมาจากพุทธธรรม เป็นวิถีชีวิตแบบพุทธ นับตั้งแต่

เกิดจนกระทั่งตายจะมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามากมาย จนพระพุทธศาสนานั้นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย

ฉะนั้น จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย มีความสนใจที่ศึกษาการศึกษาหลักธรรมในการสร้างความสันติสุขท่ามกลางพหุวัฒนธรรมในอีสานใต้ โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาช่วย จะทำให้คนไทยและช่วยมนุษยชาติพ้นวิกฤตได้ พุทธบริษัทต้องมีความเข้าใจ หลักพุทธธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติให้เกิดประโยชน์จริง และขยายการพัฒนาออกสู่ระดับประเทศส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักธรรมในการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม
2. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม
3. เพื่อเสนอรูปแบบการสร้างชุมชนสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document) และเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม (Field Study) โดยวิธีการการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Non Structure Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expertise Meeting) จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปงานวิจัยแบบพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาหลักธรรมในการสร้างความสันติสุขท่ามกลางพหุวัฒนธรรมในอีสานใต้

1. แนวคิดและหลักธรรมในการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

ในฐานะที่คนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนานั้นเอาหลักธรรมมาเสริมสร้างสันติสุข คือ การนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรักษาศีล 5 เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันแบบสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณธรรมของประชาชนทุกระดับให้เข้าถึงหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาการส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5 เป็นกิจกรรมในชุมชนคือกิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วัน

มาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันแห่เทียนเข้าพรรษา การทำกิจกรรมผ่านวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามประเพณี แชนโหนดา ทำบุญอุทิศให้บรรพชนโดยให้ทุกคนครอบครัว มีส่วนร่วม จัดกระแฉอดอนตามาเข้าพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์จะสวดบทอุทิศกุศล มาติกาบังสุกุล และกรวดน้ำให้บรรพบุรุษกระเชอโหนดาจะจัดในเดือน 10 ของทุกปี ประเพณีกระแฉอดอนตาเป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณของบรรพบุรุษให้ลูกหลานในชุมชนได้ถือปฏิบัติ ตอบแทนคุณปู่ตายายถึงแม้ว่าจะตายไปแล้ว แต่ความผูกพันทางสังคระหว่างคนเป็นและคนตายยังคงอยู่โดยการแสดงความกตัญญูทเวที่ผ่านกิจกรรมทางสังคในวันสำคัญทางประเพณีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเช่น วันพระ เมื่อวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาประชาชนในชุมชนวัดอัมรินทร์ารามจะให้ความสำคัญและมีความสมานสามัคคีกัน

หลักการอยู่ร่วมกันในสังคเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยยึดได้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพราะการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านศีล 5 กระจ่ายออกไปตามชุมชน องค์การหน่วยงานของรัฐและโรงเรียน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดกับตัวบุคคลตามหลักศีล 5 และหลักธรรมอื่นๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เรื่องไตรสิกขา 3 ทาง ศีล ภาวนา การอยู่ร่วมกันในสังคนอกจากสมาชิกจะปฏิบัติตามกฎระเบียบและสิทธิหน้าที่ของตนเองแล้วสมาชิกในสังคควรดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมด้วยซึ่งจะส่งผลให้แต่ละคนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุขสังคก็มีความสุขและเจริญก้าวหน้าไปด้วย คุณธรรมจริยธรรม คือสิ่งที่เป็ณคุณงามความดีที่บุคคลควรประพฤติปฏิบัติเพื่อความสุขความเจริญของตนเองและสังคส่วนรวมบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองดีควรยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ คุณธรรมและจริยธรรมในการที่จะอยู่ร่วมกันในสังค ได้แก่ การเคารพต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ หรือผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นการแสดงออกด้วยการทำความเคารพด้วยการกราบ การไหว้ การแสดงการทักทายเคารพต่อความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล โดยการตั้งใจฟัง เคารพกฎหมายและกฎระเบียบของสังคไม่กระทำการใดๆ ที่ผิดกฎหมายหรือข้อบังคับของสังคเคารพในสิทธิของผู้อื่นและ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยเหตุผลเคารพในหน้าที่ของตนเองโดยปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีไม่ก้าวก่ายหน้าที่การงานของผู้อื่น เคารพในมติของเสียงข้างมากและรับฟังเสียงข้างน้อย เคารพและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีตั้งใจและเต็มใจร่วมกันทำงานจนประสบความสำเร็จเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน อดทน อดกลั้นรวมทั้งมีความเพียรพยายามในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการประนีประนอมเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมกันคิดร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันรับผิดชอบ ใช้ปัญญาและเหตุผลในการแก้ไขปัญหา นอกจากการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมแล้วสมาชิกในสังคควรต้อง

ยกย่องชื่นชมบุคคลที่ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชนด้วย เช่น ผู้มีความกตัญญูผู้ที่มีความเพียรพยายามอย่างสูงจนประสบความสำเร็จผู้ที่มีความประพฤติดีงาม ผู้ที่ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยผู้ที่ทำประโยชน์ให้สังคมส่วนรวมและประเทศชาติทั้งนี้เพื่อที่จะส่งเสริมให้มีคนดีในสังคมเพิ่มขึ้นส่งเสริมให้คนมีประสิทธิภาพ เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

2. พัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการสร้างสรรค์สังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำ องค์ประกอบด้าน ผู้นำมีตัวชี้วัดคือ ผู้นำต้องสร้างความเชื่อมั่น คือ การดำเนินการทางด้านบริการพยายามที่จะสร้างความเข้าใจและรู้ถึงความต้องการของประชาชน ตามบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถดำเนินการได้ ร่วมกันคิดแนวทางการพัฒนาทุกระดับชั้น และพยายามแก้ไขปัญหาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นที่พอใจของประชาชน ประชาชนในพื้นที่ได้รับความสะดวกพยายามสร้างความเป็นกันเองกับประชาชนเพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้าถึงได้ โดยที่พยายามเข้าถึงเข้าใจและพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสมตามที่อำนาจทางด้านการบริการจะดำเนินการได้ โดยบริการอย่างมีเหตุผลมีความเป็นภาวะผู้นำของผู้ให้บริการของผู้นำสร้างความเป็นภาวะผู้นำเพื่อที่จะให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการบริการสร้างความรับผิดชอบในการบริการโดยที่จะทำให้การดำเนินการโครงการต่างๆแก้ไขปัญหาของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเอื้ออาทรต่อกันในการดำเนินการทางด้านบริการด้านต่างๆ แก่ประชาชน ส่งเสริมการพัฒนาโครงการต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน

องค์ประกอบที่ 2 มีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชน องค์ประกอบด้านมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชนมีตัวชี้วัดคือ

1. สมาชิกในชุมชนมีการให้ข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน
2. มีการการรับฟังความคิดเห็นของกันและกันในชุมชน
3. สมาชิกมีส่วนร่วมในการการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ
4. สมาชิกให้ความร่วมมือในกิจกรรมชุมชน
5. ให้อำนาจสมาชิกในมีบทบาทในชุมชน
6. การมีอิสรภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือแสดงความคิดเห็น
7. สมาชิกในชุมชนความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 มีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกัน องค์ประกอบด้าน มีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกันมีตัวชี้วัดคือ

1. มีความรักและผูกพันกับบ้านที่อยู่อาศัย
2. วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นศูนย์รวมของการทำกิจกรรมในชุมชน
3. มีความสามัคคีทั้งในชุมชน วัด โรงเรียน

4. มีจารีต วัฒนธรรมประเพณีร่วมกัน
5. มีความผูกพันของสมาชิกในชุมชน
6. ความรักในด้านอัตลักษณ์ของชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน องค์ประกอบด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนมีตัวชี้วัดคือ

1. มีความเข้าใจบทบาทตนเองระหว่างสมาชิกในชุมชน
2. มีความเกื้อกูลกันของสมาชิกในชุมชน
3. ความเป็นเครือญาติของสมาชิกในชุมชน
4. มีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชน
5. มีการไปมาหาสู่กันอยู่สม่ำเสมอ

องค์ประกอบที่ 5 มีจิตสำนึกรักชุมชน องค์ประกอบด้านมีจิตสำนึกรักชุมชนมีตัวชี้วัดคือ

1. รักความเป็นอัตลักษณ์ชุมชน
2. มีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน
3. ความเป็นเครือญาติในชุมชน
4. รู้สึกลงใจ และรัก วัฒนธรรม จารีต ประเพณี
5. มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม จารีต ประเพณี
6. มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ชุมชน

องค์ประกอบที่ 6 มีองค์กรในชุมชน องค์ประกอบด้าน มีองค์กรในชุมชนมีตัวชี้วัดคือ

1. ผู้นำองค์กรมีความเข้าใจบทบาทตนเอง เข้าใจชุมชน
2. มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรชุมชน
3. มีข้อมูลชุมชนเผยแพร่ต่อชุมชน
4. มีการรณรงค์เกี่ยวกับกิจกรรมองค์กร
5. มีการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมองค์กรในชุมชน
6. มีการนำเสนอการดำเนินงานขององค์กรอยู่สม่ำเสมอ

3. เสนอรูปแบบการสร้างชุมชนสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รูปแบบการสร้างชุมชนสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 เป็นคนดี โดยมีกระบวนการคือ

1. สร้างจิตสำนึกให้ทุกคนรอบรู้ประพฤติตนเป็นคนดี ละเว้นความชั่วและเกรงกลัวบาป
2. ทุกคนรอบรู้ต้องดำรงและรักษาไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์ด้วยชีวิต

3. สมาชิกทุกรอบครัวต้องรักษาศีล 5 หรือปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ เว้นจากการประพฤติชั่วมี มีจิตสำนึกดี ทำแต่ความดีและปฏิบัติตามกฎข้อห้าม

ขั้นตอนที่ 2 มีปัญญา มีขั้นตอนคือ

1. องค์กรหลักในชุมชน ประกอบด้วย บ้าน วัด หน่วยงานทางการศึกษา และส่วนราชการส่งเสริมสมาชิกของทุกรอบครัวให้ได้รับการศึกษาทุกระดับทุกประเภท ให้มีความรู้ความสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้

2. บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ต้องส่งบุตรหลานทุกคนเข้ารับการศึกษาระดับภาคบังคับ สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและประกอบอาชีพได้ โดยดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ คณะกรรมการหมู่บ้านต้องส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. ให้ทุกรอบครัวปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย เช่น หลักการใช้เหตุผล หลักการยึดเสียงข้างมากยอมรับฟังเสียงข้างน้อย หลักการแบ่งปันและการให้อภัย หลักการเคารพกฎหมาย ใช้สติในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

4. จัดและส่งเสริมให้ทุกคนในหมู่บ้านได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันรวมทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีคุณค่า

5. ส่งเสริมให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เรียนดี มีความประพฤติดีเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น รวมทั้งให้สนับสนุนศักยภาพของเยาวชน เช่น สนับสนุนทุน วัสดุหรือการให้คำแนะนำเพิ่มเติม

6. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน

ขั้นตอนที่ 3 รายได้สมดุล มีขั้นตอนดังนี้

1. ส่งเสริมให้ทุกรอบครัวร่วมปฏิบัติตามแนวทางการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การออม จัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนตามกิจกรรม อาชีพ พร้อมจัดทำแผนพัฒนาอาชีพนั้นๆ

2. ส่งเสริมให้ทุกรอบครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์ การประมง อาชีพเสริมอื่นตามความเหมาะสมของพื้นที่และศักยภาพภายในหมู่บ้านเพื่อการบริโภคหรือการจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้และให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพดังกล่าวในหมู่บ้าน โดยรับซื้อสินค้าจากแต่ละครอบครัวเพื่อนำมาจำหน่ายยังร้านค้าสหกรณ์ประจำหมู่บ้านหรือจัดให้มีตลาดนัดในชุมชนหรือตลาดเซราะกราวเพื่อให้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันในหมู่บ้านหรือการรวมกลุ่มสินค้าต่างๆ ไปจำหน่ายในตลาด

เสมือนมี“ตู้เย็นข้างบ้าน ATM ข้างกาย”และให้ประสานแหล่งความรู้และแหล่งเงินทุนต่างๆ มาสนับสนุนให้ชุมชน

3. องค์กรให้มีการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านหรือกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ ส่งเสริมให้มีการตั้งสหกรณ์หรือร้านค้าชุมชนประจำหมู่บ้าน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจำหน่ายสินค้า ในราคาที่เป็นธรรม และสร้างรายได้ให้กับสมาชิกหรือครอบครัวในหมู่บ้านและให้ คณะกรรมการหมู่บ้านกำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ในการดำเนินการ

4. ส่งเสริมให้มีอาชีพทางเลือกหรืออาชีพเสริมเพื่อยกระดับสินค้าผลิตภัณฑ์ ชุมชน (OTOP)อาชีพเชิงเศรษฐกิจการตลาด สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพพัฒนาสู่ วิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนและสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์และการเรียนรู้ร่วมกัน

5. ส่งเสริมให้มีการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน เพื่อลดต้นทุนทางการผลิต ของเกษตรกรภายในหมู่บ้าน และส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทน เพื่อการใช้วัสดุที่เป็นเชื้อเพลิงอย่างคุ้มค่า

6. ส่งเสริมและจัดให้มีศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน เพื่อการเรียนรู้และให้ราษฎรในหมู่บ้านนำไปใช้โดยให้มีศูนย์การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการประกอบอาชีพ การจำหน่ายสินค้าและการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 สุขภาพแข็งแรงมี ขั้นตอนคือ

1. ให้หัวหน้าครอบครัวส่งเสริมให้สมาชิกออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และให้คณะกรรมการหมู่บ้านจัดให้มีลานสุขภาพและให้ราษฎรรวมกลุ่มกันออกกำลังกายเป็น ประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ๆ ละไม่น้อยกว่า 30 นาที และให้จัดตั้งกลุ่มออกกำลังกาย อย่างน้อย 1 กลุ่ม เช่น กลุ่มส่งเสริมมวยไทยมรดกโลกและ ลานมวยไทย หรือกาย บริหาร 15 ท่าแม่ไม้มวยไทย เป็นต้น

2. ให้ผู้ประกอบการร้านค้า/แผงลอยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายในหมู่บ้านปฏิบัติตาม มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขและมีจิตสำนึกที่ดีต่อเพื่อนบ้านโดยผลิตจำหน่าย เฉพาะอาหารที่สะอาด มีคุณภาพ ปราศจากสารพิษหรือสารปนเปื้อนและให้คณะกรรมการ หมู่บ้านเฝ้าระวังภัยสุขภาพจากร้านค้าแผงลอย รถเร่และหาบเร่ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือกระทำผิด ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนฯ หมู่บ้าน จำนวนไม่เกิน 500 บาท

3. คนในครอบครัวต้องไม่ทอดทิ้งเด็ก คนชรา ผู้ป่วย ผู้พิการและผู้ป่วยจิต เวช

4. ให้ทุครอบครัวร่วมกิจกรรมการควบคุมป้องกันโรคและภัยสุขภาพ ตามที่คณะกรรมการหมู่บ้านร้องขอ และให้คณะกรรมการหมู่บ้านจัดให้มีความรู้เกี่ยวกับ โรคภัยสุขภาพ โดยการประสานการดำเนินการร่วมกับหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่

5. ส่งเสริมให้ราษฎรในหมู่บ้านเข้ารับการตรวจคัดกรองสุขภาพเบื้องต้นในโรงพยาบาลหรือหน่วยงานสาธารณสุขทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 5 สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ มีขั้นตอนคือ

1. ให้ราษฎรทุกคนในหมู่บ้านมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรสมบัติอันเป็นสาธารณประโยชน์ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีหน้าที่อนุรักษ์ป่าและส่งเสริมการปลูกป่าในหมู่บ้าน โดยต้องปลูกต้นไม้อย่างน้อย คนละ 1 ต้นต่อปีและให้ช่วยกันดูแลพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้าประปา เป็นต้น

2. ห้ามผู้ใดบุกรุก ตัดไม้ ทำลายป่าสาธารณะและล่าสัตว์หวงห้าม หากมีผู้ใดกระทำให้ผิดให้แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมาย และให้คณะกรรมการหมู่บ้านเรียกมาว่ากล่าวตักเตือนให้งดหรือยุติการกระทำ พร้อมแจ้งให้ที่ประชุมหมู่บ้านทราบเพื่อช่วยกันเฝ้าระวังป้องกันและผู้ใดตัดไม้ 1 ต้น ต้องปลูกต้นไม้ทดแทน 10 ต้น

3. ให้ทุกครอบครัวรักษาความสะอาดและจัดทำภูมิทัศน์ในบริเวณบ้านพักอาศัยของตนเองให้น่าอยู่และให้ทุกค้บ้านจัดกิจกรรมทำความสะอาดและพัฒนาหมู่บ้านเป็นประจำ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

4. ห้ามผู้ใดก่อมลพิษทางเสียง ทางอากาศ ทางน้ำ ทางกลิ่น หรือทางอื่นๆ อันเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น และห้ามราษฎรในหมู่บ้านทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลลงในที่หรือทางสาธารณะ หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ก่อให้เกิดความสกปรกหรือเป็นมลพิษในหมู่บ้าน ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืน ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนฯ หมู่บ้านจำนวนไม่เกิน 500 บาท

ขั้นตอนที่ 6 สังคมอบอุ่น มีขั้นตอนคือ

1. ส่งเสริมให้เกิดความรัก ความอบอุ่น สร้างสายใยรักในครอบครัว โดยคณะกรรมการหมู่บ้านจัดให้ราษฎรแต่ละครอบครัวได้มีการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน และมีส่วนร่วมในงานประเพณี วันสำคัญต่างๆ

2. ส่งเสริมให้สมาชิกทุกครอบครัวถือศีลปฏิบัติตามข้อกำหนดแต่ละศาสนา และต้องเคารพกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด หากปฏิบัติได้ จะได้รับการยกย่อง เป็นคนดีศรีหมู่บ้าน

3. สนับสนุนให้ทุกครอบครัวได้ตระหนัก ควบคุม ดูแล และจำกัดเวลาการใช้คอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน รวมถึงผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตในหมู่บ้านด้วย หากไม่ปฏิบัติตาม ผู้ปกครองและผู้ประกอบการต้องได้รับการตักเตือน และถูกลงโทษตามธรรมนูญของหมู่บ้าน โดยคณะทำงานรับผิดชอบในหมวดนี้กำกับดูแล แนะนำ และให้คำปรึกษา

ขั้นตอนที่ 7 หลุดพ้นอาชญากรรม มีขั้นตอนคือ มีการปกครองให้สมาชิกทุกคนครบถ้วน มีหน้าที่ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายและธรรมเนียม และส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเลือก/เลือกตั้ง ทุกระดับ

ขั้นตอนที่ 8 กองทุนพึ่งพาตนเอง มีขั้นตอนคือ

1. หมู่บ้านต้องทำการจัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเองในระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นเงินกองทุนสำหรับใช้จ่ายในการพัฒนาหมู่บ้านและเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบฯ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านได้กำหนดขึ้น โดยมติหรือความเห็นชอบของหัวหน้าทุกระดับ

2. รายได้ และที่มาของเงินกองทุนพึ่งพาตนเอง

ขั้นตอนที่ 9 การสร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการหมู่บ้าน มีขั้นตอนคือ

1. หมู่บ้านทำการแบ่งคุ้มบ้าน ตามลักษณะภูมิประเทศ ประเพณีวัฒนธรรม หรือเครือญาติ ตามขนาดและจำนวนที่มีความเหมาะสมแต่ละหมู่บ้าน โดยแต่ละคุ้มบ้านต้องคัดเลือกประธานคุ้มบ้าน 1 คน และคณะกรรมการคุ้มบ้านฝ่ายต่างๆตามความเหมาะสมและจำเป็นอยู่แล้ว

2. จัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าคุ้มบ้าน คณะกรรมการคุ้มบ้าน ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดโดยจัดให้มีที่ทำการคณะกรรมการหมู่บ้านและที่ทำการคณะกรรมการคุ้มบ้าน ตามความเหมาะสม โดยมีขั้นตอนโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายเด็กและเยาวชน (กม.น้อย) เพื่อให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม เป็น กม. คู่ขนาน ในการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้สามารถรับช่วงการพัฒนาหมู่บ้านในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ระบบทายาท)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาหลักธรรมในการสร้างความสันติสุขท่ามกลางพหุวัฒนธรรมในอีสานใต้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. แนวคิดและหลักธรรมในการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

ในฐานะที่คนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนานั้นเอาหลักธรรมมาเสริมสร้างสันติสุข คือ การนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรักษาศีล 5 เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันแบบสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณธรรมของประชาชนทุกระดับให้เข้าถึงหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาการส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5 เป็นกิจกรรมในชุมชนคือกิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันเข้าพรรษา การทำกิจกรรมผ่านวันสำคัญทาง

พระพุทธศาสนา กิจกรรม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามประเพณี แชนโฌนตา ทำบุญ อุทิศให้บรรพชนโดยให้ทุกคนบวช มีส่วนร่วม จัดกระเฌอโฌนตามาเข้าพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์จะสวดบทอุทิศกุศล มาติกาบังสุกุล และกรวดน้ำให้บรรพบุรุษ กระเชอโฌนตาจะจัดในเดือน 10 ของทุกปี ประเพณีกระเฌอโฌนตาเป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณของบรรพบุรุษให้ลูกหลานในชุมชนได้ถือปฏิบัติ ตอบแทนคุณปู่ย่าตายายถึงแม้ว่าจะตายไปแล้ว แต่ความผูกพันทางสังคัมระหว่างคนเป็นและคนตายยังคงอยู่โดยการแสดงความกตัญญูทเวทิจำนกิจกรรมทางสังคัมในวันสำคัญทางประเพณีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเช่น วันพระ เมื่อวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาประชาชนในชุมชนวัดอัมรินทร์ราวมจะให้ความสำคัญและมีความสมานสามัคคีกัน

หลักการอยู่ร่วมกันในสังคัมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยยึดได้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพราะการสร้างเครือข่ายหมู่บ้านศีล 5 กระจายออกไปตามชุมชน องค์กรหน่วยงานของรัฐและโรงเรียน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดกับตัวบุคคลตามหลักศีล 5 และหลักธรรมอื่นๆที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน เรื่องไตรสิกขา 3 ทาง ศีล ภาวนา การอยู่ร่วมกันในสังคัมนอกจากสมาชิกจะปฏิบัติตามกฎระเบียบและสิทธิหน้าที่ของตนเองแล้วสมาชิกในสังคัมควรดำเนินชีวิตรตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมด้วยซึ่งจะส่งผลให้แต่ละคนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข สังคัมก็มีความสุขและเจริญก้าวหน้าไปด้วย คุณธรรมจริยธรรม คือสิ่งที่เป็ณคุณงามความดีที่บุคคลควรประพฤติปฏิบัติเพื่อความสุขความเจริญของตนเองและสังคัมส่วนรวมบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็ณพลเมืองดีควรยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆคุณธรรมและจริยธรรมในการที่จะอยู่ร่วมกันในสังคัม ได้แก่ การเคารพต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ หรือผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นการแสดงออกด้วยการทำความเคารพด้วยการกราบ การไหว้ การแสดงการทักทายเคารพต่อความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล โดยการตั้งใจฟัง เคารพกฎหมายและกฎระเบียบของสังคัมไม่กระทำการใดๆที่ผิดกฎหมายหรือข้อบังคับของสังคัมเคารพในสิทธิของผู้อื่นและ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยเหตุผลเคารพในหน้าที่ของตนเองโดยปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีไม่ก้าวก่ายหน้าที่การงานของผู้อื่น เคารพในมติของเสียงข้างมากและรับฟังเสียงข้างน้อย เคารพและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีตั้งใจและเต็มใจร่วมกันทำงานจนประสบความสำเร็จเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน อดทน อดกลั้นรวมทั้งมีความเพียรพยายามในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการประนีประนอมเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมกันคิดร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันรับผิดชอบ ใช้ปัญญาและเหตุผลในการแก้ไขปัญหา นอกจากการดำเนินชีวิตรตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมแล้วสมาชิกในสังคัมควรต้องยกย่องชื่นชมบุคคลที่ปฏิบัติตนเป็ณพลเมืองดีของชุมชนด้วย เช่น ผู้มีความกตัญญูผู้ที่มีความ

เพียรพยายามอย่างสูงจนประสบความสำเร็จผู้ที่มีความประพฤติดีงาม ผู้ที่ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยผู้ที่ทำประโยชน์ให้สังคมส่วนรวมและประเทศชาติทั้งนี้เพื่อที่จะส่งเสริมให้คนดีในสังคมเพิ่มขึ้นส่งเสริมให้คนมีประสิทธิภาพ เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

2. พัฒนาการประกอบและตัวชี้วัดการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการสร้างสังคมสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรมพบว่ามี 6 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำ มี 35 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 มีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชนองค์ มี 7 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 มีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกัน มี 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน มี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 5 มีจิตสำนึกรักชุมชน มี 6 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 6 มีองค์กรในชุมชน มี 6 ตัวชี้วัดสอดคล้องกับบุญตัน หล้ากอง, (2532: 61). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวคิดเรื่องการพัฒนาชุมชนในพุทธศาสนา”สรุปความได้ว่า วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือบุคคลตามหลักศีล สมาธิ และปัญญา ทั้ง 3 ประการ กล่าวโดยสรุปเมื่อเล็งถึงผลการพัฒนา มี 3 อย่าง ได้แก่

1) การพัฒนาให้เป็นคนดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมายและอยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชุมชนและสังคม โดยการสอนให้งดเว้นจากกายทุจริต วจีทุจริตและประพฤติกายสุจริต วจีสุจริต อันเป็นไปตามหลักของศีล เรียกว่า กายภาวนา คือ การพัฒนาด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและทางวาจา

2) การพัฒนาให้เป็นคนมีจิตใจและอารมณ์ที่มั่นคง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ชุมชน คนอื่นและสังคม เป็นคนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยการสอนให้งดเว้นจากความโลภ ความพยาบาท แล้วให้ประพฤติแก่มนัสสุจริต เป็นการพัฒนาจิตใจ ตามหลักการของสมาธิ ซึ่งเรียกว่า จิตภาวนา

3) การพัฒนาให้คนรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นสัมมาทิฐิ เป็นการพัฒนาบุคคลตามหลักการของปัญญา เรียกว่า ปัญญาภาวนา นอกจากนี้การพัฒนาที่ทำให้บุคคลเข้าใจชีวิตอย่างแจ่มแจ้ง จนถึงสัมมาญาณและบรรลู่ถึงสัมมาวิมุตติหลุดพ้นจากกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง ก็จัดอยู่ในปัญญาภาวนาเช่นเดียวกัน การบำเพ็ญความดีตามวิธีการพัฒนาข้อที่ 2 โดยสรุป คือ การประพฤติกายสุจริต วจีสุจริต และมนัสสุจริต ส่วนการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ คือ การปฏิบัติสมณกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อมุ่งขจัดกิเลสต่างๆ ที่นอนเนื่องอยู่ในจิตใจ เช่น ความอยากได้ (โลภะ) ความประทุษร้าย (โทสะ) และความลุ่มหลง (โมหะ) เป็นต้น ให้หมดสิ้นไปเป็นการดับกิเลส ดับทุกข์ หรือบรรลุนิพพานเป็นที่สุดด้วยเหตุนี้เอง วิธีการทั้ง 3 ประการนี้ จึงเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของพระพุทธศาสนาสำหรับพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือพัฒนาบุคคล โดยทั่วไปให้มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และสามารถทำให้บุคคลบรรลู่ถึงการหลุดพ้นจากทุกข์หรือปัญหาที่ตนประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน

ซึ่งวิธีการพัฒนาทั้ง 3 ประการนี้ เป็นวิธีการพัฒนาที่เป็นไปตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 หรือหลักไตรสิกขา

3. รูปแบบการสร้างชุมชนสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รูปแบบการสร้างชุมชนสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 เป็นคนดี โดยมีกระบวนการคือ สร้างจิตสำนึกให้ทุกคนรอบครัวประพฤติตนเป็นคนดี ละเว้นความชั่วและเกรงกลัวบาป ทุกคนรอบครัวต้องดำรงและรักษาไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์ด้วยชีวิต สมาชิกทุกคนรอบครัวต้องรักษาศีล 5 หรือปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ เว้นจากการประพฤติชั่วมี จิตสำนึกดี ทำแต่ความดีและปฏิบัติตามกฎข้อห้าม

ขั้นตอนที่ 2 มีปัญญา มีขั้นตอนคือ องค์กรหลักในชุมชน ประกอบด้วย บ้าน วัด หน่วยงานทางการศึกษา และส่วนราชการส่งเสริมสมาชิกของทุกคนรอบครัวให้ได้รับการศึกษาทุกระดับทุกประเภท ให้มีความรู้ความสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ต้องส่งบุตรหลานทุกคนเข้ารับการศึกษามากับคั้งบ สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและประกอบอาชีพได้ โดยดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขทั้งนี้ คณะกรรมการหมู่บ้าน ต้องส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ทุกคนรอบครัวปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตยเช่น หลักการใช้เหตุผล หลักการยึดเสียงข้างมากยอมรับฟังเสียงข้างน้อย หลักการแบ่งปันและการให้อภัย หลักการเคารพกฎหมาย ใช้สติในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น จัดและส่งเสริมให้ทุกคนในหมู่บ้านได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันรวมทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีคุณค่าส่งเสริมสนับสนุนการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน ทั้งนี้ ทุกองค์กร/กลุ่มภายในหมู่บ้าน ต้องมีเยาวชนเป็นเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการและให้เน้นการสร้างระบบทายาท(เยาวชน) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะกรรมการหมู่บ้านต้องสร้างกระบวนการคิดเชิงระบบ โดยต้องมีการสร้างและพัฒนาสิ่งสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 รายได้สมดุล มีขั้นตอนดังนี้

1. ส่งเสริมให้ทุกคนรอบครัวร่วมปฏิบัติตามแนวทางการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การออม จัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนตามกิจกรรม อาชีพ พร้อมจัดทำแผนพัฒนาอาชีพนั้นๆ

2. ส่งเสริมให้ทุกคนครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์ การประมง อาชีพเสริมอื่นตามความเหมาะสมของพื้นที่และศักยภาพภายในหมู่บ้านเพื่อการบริโภคหรือการจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้และให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการ

ประกอบอาชีพดังกล่าวในหมู่บ้าน โดยรับซื้อสินค้าจากแต่ละครอบครัวเพื่อนำมาจำหน่ายยังร้านค้าสหกรณ์ประจำหมู่บ้านหรือจัดให้มีตลาดนัดในชุมชน หรือตลาดเซราะกราวเพื่อให้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันในหมู่บ้าน หรือการรวมกลุ่มสินค้าต่างๆ ไปจำหน่ายในตลาดเสมือนมี “ตู้เย็นข้างบ้าน ATM ข้างกาย” และให้ประสานแหล่งความรู้และแหล่งเงินทุนต่างๆ มาสนับสนุนให้ชุมชน

3. รณรงค์ให้มีการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านหรือกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ ส่งเสริมให้มีการตั้งสหกรณ์หรือร้านค้าชุมชนประจำหมู่บ้าน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจำหน่ายสินค้าในราคาที่เป็นธรรม และสร้างรายได้ให้กับสมาชิก หรือครอบครัวในหมู่บ้านและให้คณะกรรมการหมู่บ้านกำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ในการดำเนินการ

4. ส่งเสริมให้มีอาชีพทางเลือกหรืออาชีพเสริมเพื่อยกระดับสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) อาชีพเชิงเศรษฐกิจการตลาด สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนและสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการเรียนรู้ร่วมกัน

5. ส่งเสริมให้มีการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน เพื่อลดต้นทุนทางการผลิตของเกษตรกรภายในหมู่บ้าน และส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทนเพื่อการใช้วัสดุที่เป็นเชื้อเพลิงอย่างคุ้มค่า

6. ส่งเสริมและจัดให้มีศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเพื่อการเรียนรู้และให้ราษฎรในหมู่บ้านนำไปใช้โดยให้ศูนย์การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพ การจำหน่ายสินค้าและการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 สุขภาพแข็งแรงมี ขั้นตอนคือ

1. ให้หัวหน้าครอบครัวส่งเสริมให้สมาชิกออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และให้คณะกรรมการหมู่บ้านจัดให้มีลานสุขภาพและให้ราษฎรรวมกลุ่มกันออกกำลังกายเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้งๆ ละไม่น้อยกว่า 30 นาที และให้จัดตั้งกลุ่มออกกำลังกายอย่างน้อย 1 กลุ่ม เช่น กลุ่มส่งเสริมมวยไทยมรดกโลกและ ลานมวยไทย หรือกายบริหาร 15 ท่าแม่ไม้มวยไทย เป็นต้น

2. ให้ผู้ประกอบการร้านค้า/แผงลอยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายในหมู่บ้านปฏิบัติตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขและมีจิตสำนึกที่ดีต่อเพื่อนบ้านโดยผลิตจำหน่ายเฉพาะอาหารที่สะอาด มีคุณภาพ ปราศจากสารพิษหรือสารปนเปื้อนและให้คณะกรรมการหมู่บ้านเฝ้าระวังสุขภาพจากร้านค้าแผงลอย รถเร่และหาบเร่

ขั้นตอนที่ 5 สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ มีขั้นตอนคือ ให้ราษฎรทุกคนในหมู่บ้านมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรสมบัติอันเป็นสาธารณประโยชน์ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีหน้าที่อนุรักษ์ป่าและส่งเสริมการปลูกป่าในหมู่บ้าน โดยต้องปลูกต้นไม้อย่างน้อย คนละ 1 ต้นต่อปีและให้ช่วยกันดูแลพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้าประปา เป็นต้น

ห้ามผู้ใดบุกรุก ตัดไม้ ทำลายป่าสาธารณะและล่าสัตว์หวงห้าม หากมีผู้ใดกระทำความผิดให้แจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมาย และให้คณะกรรมการหมู่บ้านเรียกมาว่ากล่าวตักเตือนให้งดหรือยุติการกระทำ พร้อมแจ้งให้ที่ประชุมหมู่บ้านทราบเพื่อช่วยกันเฝ้าระวังป้องกันและผู้ใดตัดไม้ 1 ต้น ต้องปลูกต้นไม้ทดแทน 10 ต้น ให้ทุกคนรอบครัวรักษาความสะอาดและจัดทำภูมิทัศน์ในบริเวณบ้านพักอาศัยของตนเองให้น่าอยู่ และให้ทุกหมู่บ้านจัดกิจกรรมทำความสะอาดและพัฒนาหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 สังคมอบอุ่น มีขั้นตอนคือ

1. ส่งเสริมให้เกิดความรัก ความอบอุ่น สร้างสายใยรักในครอบครัว โดยคณะกรรมการหมู่บ้านจัดให้ราษฎรแต่ละครอบครัวได้มีการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน และมีส่วนร่วมในงานประเพณี วันสำคัญต่างๆ
2. ส่งเสริมให้สมาชิกทุกครอบครัวถือศีลปฏิบัติตามข้อกำหนดแต่ละศาสนา และต้องเคารพกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด หากปฏิบัติได้ จะได้รับการยกย่อง เป็นคนดีศรีหมู่บ้าน
3. สนับสนุนให้ทุกครอบครัวได้ตระหนัก ควบคุม ดูแล และจำกัดเวลาการใช้คอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน รวมถึงผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตในหมู่บ้านด้วย หากไม่ปฏิบัติตาม ผู้ปกครองและผู้ประกอบการต้องได้รับการตักเตือน และถูกลงโทษตามธรรมนูญของหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการรับผิดชอบในหมวดนี้กำกับดูแล แนะนำ และให้คำปรึกษา
4. เสริมสร้างและสนับสนุนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี ที่ดีงามของหมู่บ้าน/ชุมชน
5. ส่งเสริมให้ทุกครอบครัวมีความรักความสามัคคีเอื้ออาทรและมีจิตสาธารณะในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน และห้ามกระทำความรุนแรงต่อเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ หากผู้ใดกระทำความรุนแรงให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ห้ามปรามและว่ากล่าวตักเตือน หากกระทำผิดอีกให้ผู้เสียหายหรือผู้ใหญ่บ้านดำเนินการแจ้งความคดีตามกฎหมาย และให้คณะกรรมการหมู่บ้านช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ในเบื้องต้นแก่ผู้เสียหาย

ขั้นตอนที่ 7 หลุดพ้นอาชญากรรม มีขั้นตอนคือ ให้สมาชิกทุกครอบครัว มีหน้าที่ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายและธรรมนูญนี้ และส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเลือก/เลือกตั้ง ทุกระดับ

ขั้นตอนที่ 8 กองทุนพึ่งพาตนเอง มีขั้นตอนคือ หมู่บ้านต้องทำการจัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเองในระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นเงินกองทุนสำหรับใช้จ่ายในการพัฒนาหมู่บ้าน

และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบฯ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านได้กำหนดขึ้นโดยมติหรือความเห็นชอบของหัวหน้าทุกรอบครัว รายได้ และที่มาของเงินกองทุนพึ่งพาตนเอง

ขั้นตอนที่ 9 การสร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการหมู่บ้าน มีขั้นตอนคือ

1. หมู่บ้านทำการแบ่งคุ้มบ้าน ตามลักษณะภูมิประเทศ ประเพณีวัฒนธรรม หรือเครือญาติ ตามขนาดและจำนวนที่มีความเหมาะสมแต่ละหมู่บ้าน โดยแต่ละคุ้มบ้านต้องคัดเลือกประธานคุ้มบ้าน 1 คน และคณะกรรมการคุ้มบ้านฝ่ายต่างๆตามความเหมาะสมและจำเป็นอยู่แล้ว

2. จัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าคุ้มบ้าน คณะกรรมการคุ้มบ้าน ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดโดยจัดให้มีที่ทำการคณะกรรมการหมู่บ้าน และที่ทำการคณะกรรมการคุ้มบ้าน ตามความเหมาะสม โดยมีขั้นตอนโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายเด็กและเยาวชน (กม.น้อย) เพื่อให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม เป็น กม. คู่ขนาน ในการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้สามารถรับช่วงการพัฒนาหมู่บ้านในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ระบบทายาท) สอดคล้องกับพระมหาสมชาย สิริจินโท (ห่านนท์) (2547), ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง“พุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางของพระพุทธคุณ (สมาน สุขเมธ)”สรุปความได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตในพระพุทธศาสนาเถรวาท แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาทางความประพฤติ คือ พัฒนากายและวาจาให้มีศีล 2) การพัฒนาทางด้านอินทรีย์ 6 คือ ให้อารักขาอินทรีย์ของตนอย่างมีสติคอยกำกับ 3) การพัฒนาทางด้านจิตใจให้เกิดความเข้มแข็ง และมั่นคงสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) การพัฒนาทางด้านปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตนต่อสรรพสิ่งทั้งปวง ไม่ให้เกิดความลุ่มหลงมัวเมา แต่ให้เป็นอิสระจากสิ่งต่างๆ ที่เข้ามา และพระมหามิตร จิตตพลโย (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้จักพอประมาณในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริ” สรุปความได้ว่า ความรู้จักพอประมาณเป็นหลักธรรมที่ช่วยขัดเกลาจิตใจไม่ให้เกิดความโลภหรือเกิดกิเลสตัณหา หลักธรรมข้อนี้เป็นธรรมที่นำไปใช้ สามารถควบคุมสภาพทางจิตใจตนเองได้ ไม่ให้ตกเป็นทาสของแพ้นที่ล้าสมัยในยุคปัจจุบัน ในชีวิตประจำวันของคนเราก็มีความต้องการบริโภค แต่การใช้สอยเครื่องบริโภคนั้น จะต้องให้มีความเหมาะสมกับอัตภาพย่อมมีความสุขได้

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา หลักธรรมในการสร้างความสันติสุขท่ามกลางพหุวัฒนธรรมในอีสานใต้ มีการสร้างความตระหนักและปลูกฝังให้วัยรุ่นมีศรัทธา มีศีล เชื้อกรรม มุ่งกรรม มีศรัทธาโดยพระสงฆ์ควรมีวิธีการในการอบรมสั่งสอนและเข้าถึงวัยรุ่น มีวิธีการสั่ง

สอนที่หลากหลายและนำเสนอมิติเชื่อมโยงมาให้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเผยแผ่หลักธรรมคำสอน พระสงฆ์ควรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแบบเชิงรุกคือการให้บ้าน วัด โรงเรียนมีส่วนร่วมเอื้อต่อกันคือทั้งบ้าน วัด โรงเรียนมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

เอกสารอ้างอิง

- พระมหามิตร ฐิตปัญโญ (วันยาว). (2547). *ความรู้จักพอประมาณในพระพุทธศาสนาเถรวาท กับหลักเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริ*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชาย สิริจินโท (ห่านนท์). (2547) “พุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางของพระพุทธพจน์คุณ (สมาน สุธมฺมธโร)”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มงคล สายสูง. (2546). *การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตำบลน้ำเกี๋ยน กิ่งอำเภออุ้มผาง จังหวัดน่าน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- วิลาศ โพธิสาร. (2552). *การปรับตัวทางสังคมของชาวกูยในบริบทพหุวัฒนธรรมเขตอีสานใต้*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิลาศ โพธิสาร, (2548), *การปรับตัวของชาวกูยในบริบทพหุวัฒนธรรมเขตอีสานใต้*, รายงานการวิจัย, ทูลอดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม.

